

ทับยาวในวัฒนธรรมดนตรีพื้นบ้าน
จังหวัดนครศรีธรรมราช
TAP YAW TRADITIONAL MUSIC CULTURE
NAKHON SI THAMMARAT

ภูวนาถ ลาดทุ่ง^{1*}
Poowanard Lardthoong^{1*}

Received Date: April 19, 2021

Revised Date: May 21, 2021

Accepted Date: June 1, 2021

¹ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

* Corresponding author, E-mail: poowanard@gmail.com

บทคัดย่อ

ทบยว สันนิฐานว่าได้รับอิทธิพลมาจากชาวต่างชาติที่ได้มาทำการค้าขายกับชาวจังหวัดนครศรีธรรมราชแต่โบราณโดยกำหนดเป็น 3 ช่วงดังนี้ ช่วงแรก ก่อน พ.ศ. 2450 การประสมวงทบยวยังไม่ตายตัว ชาวบ้านนำทบยวมาบรรเลงประกอบขบวนแห่ในงานประเพณีต่าง ๆ ช่วงที่สองยุคเปลี่ยนแปลง พ.ศ. 2450 - 2545 การตีทบยวยังมีการอาศัยโดยการยึดรูปแบบดั้งเดิมซึ่งใช้วงทบยวบรรเลงประกอบขบวนแห่งานประเพณีบุญสารทเดือนสิบ แห่ผ้าขึ้นธาตุ แห่เทียนพรรษา แห่กฐินผ้าป่า แห่นาค หรืองานบวชงานแต่งงาน งานเทศน์มหาชาติ เป็นต้น จากการศึกษาพบว่า ช่วงนี้ได้มีการนำปี่ ซอด้วง ซออู้ มาบรรเลงเพื่อทำทำนองให้วงทบยวเพื่อเพิ่มความน่าสนใจมากขึ้น ช่วงที่สาม ยุคพัฒนา พ.ศ. 2545 - ปัจจุบัน หลังจากที่ได้พัฒนาขึ้นมาเรื่อยทบยวก็ได้ไปมีบทบาทต่อจังหวัดนครศรีธรรมราชในเทศกาลต่าง ๆ มากมาย และได้มีการจัดงานการแข่งขันทบยวทุกปี มีการบรรเลงทบยวแบบประยุกต์มากขึ้น มีการนำ คีย์บอร์ด กีตาร์เบสไฟฟ้า หรือเครื่องดนตรีสากลอย่างอื่นเพิ่มเข้ามาผสมผสานอย่างลงตัว ส่วนลักษณะของทบยวทำด้วยไม้จริง นิยมใช้ไม้ขนุนเนื่องจากมีน้ำหนักเบา ตัวไม้มีความยาวประมาณ 16 - 17 นิ้ว หน้าทบยวกว้างประมาณ 6 - 12 นิ้ว ก้นทบยวกว้างประมาณ 3 - 4 นิ้ว ขยายออกเหมือนถ้วยแก้ว เพื่อใช้ในการตักพื้นได้ขึ้นหนังหน้าเดียวด้วยหนังวัวหรือหนังแพะ เป็นต้น

คำสำคัญ: ทบยว, กายภาพของทบยว, พัฒนาการและบทบาท

Abstract

Thap Yaw band, there is the hypothesis that this had received the influence from foreigners who had come to trade with the people in Nakhon Si Thammarat Province since the ancient time. By this had determined to be 3 periods as follows;

1st period, this was happened before 1907. There was mixing of Thap Yaw band but this won't have the fixed form. Villages would bring Thap Yaw to play the music with orchestra in the parade in other traditions.

2nd period, this was the changing era from 1907 to 2002. There was playing Thap Yaw which would hold the former form. For using Thap Yaw band to play the music with orchestra in the traditional parade, 10th month of ten month tradition, the original fabric that made up the parade by unison, Buddhist lent candle parade, offering robes to Buddhist priests at monastery parade, Naga parade or Naga ordination, marriage ceremony, Mahachat international events, etc. From this study, this was found that in this period, there was bringing of the flute, the treble fiddle, the Yi fiddle to play the music for making the rhythm for Thap Yaw band for increasing more interesting.

3rd period, the developing era from 2002 to the current situation. After this had developed more continuously. Thap Yaw

band had the role on Nakhon Si Thammarat Province in other many festivals and there was setting of the Thap Yaw competition in every year. There was playing Thap Yaw in the applied for more. There was bringing of the keyboard, the guitar, the electric bass or other more international music instruments to mix perfectly. For the characteristic of Thap Yaw, this would be made with the real wood. There was popular to use the jackfruit wood due to this had the light weight. The wood body had the length approximately from 16 to 17 inches There was the front of Thap Yaw which had the width from 6 to 12 inches, the bottom of Thap Yaw which had the width approximately from 3 to 4 inches. This would be enhanced out liked the glass cup for using in the floor set for one-page leathering with the cow leather or the goat leather, etc.

Keyword: TAP YAW, Physical TAP YAW, Development and Role

1. บทนำ

ภาคใต้เป็นดินแดนที่มีประวัติมายาวนาน มีการสั่งสมมรดกทางวัฒนธรรมจากรุ่นสู่รุ่นโดยมิได้ขาดสายกลายเป็นมรดกตกทอดสู่คนรุ่นหลัง สิ่งสะท้อนความเป็นเอกลักษณ์ของภาคใต้อย่างเด่นชัดได้แก่ ศิลปะ การละเล่น การแสดงพื้นบ้าน การแสดงพื้นบ้านของภาคใต้นั้นมีหลายอย่างด้วยกันไม่ว่าจะเป็น การแสดงลิเกป่า เพลงบอก โนราห์ หนังตะลุง เป็นต้น

อีกทั้งยังมีประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์เด่นชัดอีกด้วย เช่น ประเพณีแห่หมรับ ประเพณีแห่ผ้าขึ้นพระราชดู่ ประเพณีชักพระ รวมถึงการละเล่นพื้นเมืองและดนตรีของภาคใต้ที่มีการสืบทอดทางวัฒนธรรมตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน กลายเป็นมรดกตกทอดมาสู่คนรุ่นหลัง แม้บ้างอย่างยังเป็นที่ยอมรับ แต่บางอย่างก็เสื่อมความนิยมไปตามยุคสมัย และด้วยสภาพภูมิศาสตร์ของภาคใต้ ที่เอื้ออำนวย ทำให้ภูมิภาคนี้เป็นแหล่งที่มีกลุ่มชนหลายชาติพันธุ์เข้ามาติดต่อสัมพันธ์และตั้งหลักแหล่งทำมาหากินจนทำให้เกิดการแลกเปลี่ยน และผสมผสานทางวัฒนธรรมมากมาย เกิดเป็นวัฒนธรรมภาคใต้ที่มีลักษณะโดดเด่นรวมถึงวัฒนธรรมด้านดนตรีพื้นบ้านภาคใต้ด้วย

เครื่องดนตรีพื้นบ้านภาคใต้ที่ใช้ประกอบการละเล่นพื้นบ้านมีอยู่มากมายดังที่ (อุดม หนูทอง, 2531, น. 45-48) ได้กล่าวสรุปไว้ว่าเครื่องดนตรีพื้นบ้านภาคใต้ส่วนใหญ่นิยมใช้เครื่องตีเป็นหลักที่ปรากฏในกลุ่มชนทั่วไป ได้แก่ ทับ กลอง โหม่ง ฉิ่งและกรับ ส่วนที่ปรากฏเฉพาะกลุ่มชาวมุสลิม ได้แก่ กรือโต๊ะ บานอ ทน (กลองแขก) รำมะนาที่ปรากฏในกลุ่มชาวพุทธ ได้แก่ โพน ปัด ช้อง แตระ ปีนอก ปี่ชวา ปี่ฮ้อ ซอฮู้ ซอดวง เป็นต้น เครื่องดนตรีเหล่านี้�าจรับมาจากภาคกลางและของชาติอื่นโดยนำมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่นภาคใต้ ในที่สุดก็มีการสืบทอดต่อ ๆ กันมาจนกลายเป็นมรดกทางวัฒนธรรมทางภาคใต้ เครื่องดนตรีพื้นบ้านภาคใต้ส่วนใหญ่จะใช้เป็นส่วนหนึ่งของการละเล่นพื้นบ้าน โดยเครื่องดนตรีเหล่านี้เป็นตัวเสริมให้การละเล่นพื้นบ้านภาคใต้ให้มีสีสัน เป็นที่น่าสนใจเพิ่มมากยิ่งขึ้นและในที่สุดก็จะทำให้การแสดงนั้นมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น เครื่องดนตรีพื้นบ้านภาคใต้ส่วนใหญ่จะนิยมใช้บรรเลงตามขนบนิยมของการละเล่นพื้นบ้านภาคใต้

แต่ละชนิด ในกรณีนี้ส่วนใหญ่จะใช้ในการบรรเลงเดี่ยว เป็นการบรรเลงเพื่อ
ประโคมให้เกิดความครึกครื้นในงานหรือเทศกาลต่าง ๆ เช่นเทศกาลชักพระ
หรือประโคมเพื่อประชันกันอีกทั้งยังมีการบรรเลงแบบประสมวงนั้นมักจะเป็น
การบรรเลงประกอบการแสดงหรือประกอบการละเล่นหรือประกอบพิธีกรรม
ต่าง ๆ ซึ่งการบรรเลงเครื่องดนตรีเหล่านี้จะใช้เครื่องดีเป็นหลักในการควบคุม
จังหวะ เช่น กลอง ทับ ฉิ่ง โหม่ง เหตุที่ใช้เครื่องดีเป็นหลักเพราะต้องการให้
เกิดความครึกครื้น เร้าใจ ดึงดูดผู้สนใจ ที่จะเข้ามาชมการแสดงที่จะมีขึ้น
ดนตรีพื้นบ้านภาคใต้ยังมีคุณค่าต่อวิถีชีวิตของสังคมชาวภาคใต้เป็นอย่างมาก
เพราะดนตรีพื้นบ้านภาคใต้ใช้ในความบันเทิง การประกอบพิธีกรรม ใช้เป็น
สื่อในการสื่อสารและเป็นสื่อขนานนาการของสังคมชาวใต้อีกด้วย

ทับยาว เป็นเครื่องดนตรีพื้นเมืองที่อยู่ภาคใต้มานาน ซึ่งจะพบทับ
ยาวบรรเลงในจังหวัดนครศรีธรรมราช สุราษฎร์ธานี ตรัง พัทลุง และสงขลา
หุ่นทับนั้นทำด้วยพรรณไม้พื้นเมืองตัดนำมาเป็นท่อน หุ้มหน้าทับด้วยหนังวัว
หนังแพะ ลักษณะรูปทรงเป็นเอกลักษณ์ของทางภาคใต้ หุ่นกลองเป็น
ลักษณะโค้งและบานที่ปลายคล้ายแจกันดอกไม้อัน เสียงของทับยาวมีคุณภาพ
เสียง ที่ก้องกังวาน นุ่มนวล ดังที่ (กระจำจ พุทธศรี, สัมภาษณ์, 10 กรกฎาคม
2562) ได้กล่าวว่า *“เสียงทับยาว 6 ใบดังกว่ากลองยาว 10 ใบ”* เอกลักษณ์
ที่ชัดเจนในเรื่องของเสียง รูปร่าง กระบวนการบรรเลง กระบวนการผลิตที่มี
ความคิดสร้างสรรค์เครื่องดนตรีที่เป็นลักษณะเฉพาะของทางภาคใต้ สามารถ
หารวสดูได้ตามท้องถิ่นของภาคใต้เอง โอกาสในการบรรเลงโดยทั่วไปแล้วจะ
บรรเลงในงานแห่เทียนพรรษา แห่กฐิน แห่นาค ขบวนเทศกาลประจำปีของ
แต่ละจังหวัด เป็นต้น

จากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าวผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะการศึกษาค้นคว้าถึงประวัติความเป็นมา วิวัฒนาการและบทบาทหน้าที่ความสำคัญของทับยาว ศึกษาคุณลักษณะทางดนตรีของทับยาว เพื่อเป็นการอนุรักษ์ศิลปการเล่นทับยาว และเป็นประโยชน์คุณค่าต่อวิชาการ รวมทั้งแนวทางในการอนุรักษ์ ส่งเสริม พัฒนาต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมา พัฒนาการ และบทบาทหน้าที่ความสำคัญของทับยาว

2.2 เพื่อศึกษาลักษณะทางดนตรีของทับยาว

3. แนวคิด ทฤษฎี กรอบแนวคิด

3.1 แนวคิดวัฒนธรรมและประเพณี

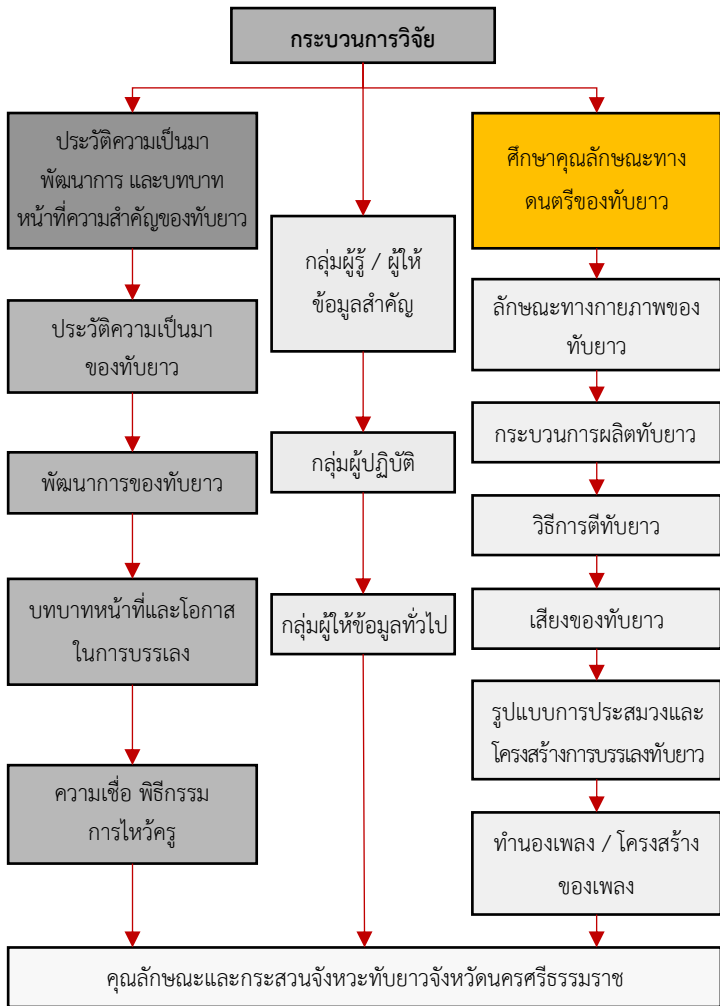
วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ดำรง ทุกสิ่งทุกอย่างที่มนุษย์สร้างขึ้นไว้เพื่อนำเอาไปใช้ช่วยพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ในสังคมซึ่งรวมไปถึง สิ่งที่ทำให้ความเจริญงอกงามให้แก่หมู่คณะ ความประพฤติของคนส่วนรวมที่ถือกันเป็นธรรมเนียมหรือระเบียบแบบแผนและสืบต่อกันมาจนเป็นพิมพ์เดียวกันและยังคงอยู่ได้ เพราะมีสิ่งใหม่เข้ามาช่วยเสริมสร้างสิ่งเก่าอยู่เสมอและกลมกลืนเข้ากันได้ดีจนทำให้ประเพณีเดิมยังคงอยู่ต่อไปได้

3.2 ทฤษฎี

3.2.1 ทฤษฎี Snowball Sampling Technique : การเรียนรู้และเข้าถึงชุมชนด้วยการอ้างอิงต่อเนื่องปากต่อปาก วิรัตน์ คำศรีจันทร์

(2554, น. 185) ผู้ศึกษานำทฤษฎี Snowball Sampling Technique มาใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเนื้อหาจากการสัมภาษณ์ในเรื่องประวัติความเป็นมาของทัพยากร รูปแบบการบรรเลง โดยใช้เริ่มต้นเข้าสู่ชุมชนและทำงานวิจัยในชุมชนที่ไม่มีข้อมูลตั้งที่ต้องการมาก่อน เพื่อเรียนรู้ผู้คน เรียนรู้ชุมชน พร้อมไปกับการรวบรวมข้อมูล ศึกษาและรวบรวมกลุ่มคนที่อยู่ในความสนใจของการดำเนินการวิจัย ตลอดจนมีความพร้อมและได้รวบรวมข้อมูล สร้างความรู้ และสร้างข้อมูลพื้นฐานในเรื่องทัพยากรอีกด้วย

3.2.2 ทฤษฎีโครงสร้าง - หน้าที่นิยม (Structural - Functional Theory) การวิจัยเรื่อง ทัพยากรในวัฒนธรรมดนตรีพื้นบ้านจังหวัดนครศรีธรรมราช ต้องใช้ทฤษฎีโครงสร้าง - หน้าที่นิยมเนื่องจากเป็นการมองเพื่อกำหนดประเด็นและนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยมาวิเคราะห์ตามหลักของโครงสร้างหน้าที่ที่เกิดขึ้นภายในสังคมไม่ว่าจะเป็นบริบททางด้านชีวิตและความเป็นอยู่ในปัจจุบันและบริบททางด้านดนตรีเหตุผลของการใช้ดนตรีเพื่อตอบสนองของระบบวัฒนธรรมในระบบสังคมใหญ่ (สุภางค์ จันทวานิช, 2554 . น. 120 - 12)

ภาพที่ 1 กระบวนการวิจัย

ที่มา : ภูวนาด ลาตพุง (2564)

4. วิธีดำเนินการวิจัย

4.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

4.1.1 แบบสังเกต (Observation) เพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการศึกษา ผู้วิจัยใช้การสังเกตแบบมีส่วนร่วมและการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมเพื่อทำความเข้าใจ รู้จัก การแสดงทักทายในงานต่าง ๆ ซึ่งเป็นการสังเกตเชิงสำรวจ ลักษณะทางดนตรีและบทบรรเลงทักทายของจังหวัดนครศรีธรรมราช

4.1.2 แบบสัมภาษณ์ (Interviews) เพื่อให้งานวิจัยได้คำตอบและข้อคิดเห็นที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์ 2 รูปแบบในการสัมภาษณ์ดังนี้

1) การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ผู้วิจัยกำหนดประเด็นหลักฐานไว้ชัดเจน สำหรับถามบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ หัวหน้าคณะทักทาย ผู้บรรเลงทักทาย นักวิชาการ และประชาชนทั่วไป ซึ่งเป็นคำถามเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของทักทาย ความสำคัญและบทบาทสำคัญของทักยานครศรีธรรมราช รูปแบบและลักษณะทางกายภาพของทักยานครศรีธรรมราช รูปแบบการบรรเลงทักยานครศรีธรรมราช

2) แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง เป็นคำถามที่ผู้วิจัยไม่ได้กำหนดไว้ล่วงหน้า แต่มีการเพิ่มเติมจากคำถามที่ตั้งไว้แล้วเพื่อให้ได้รายละเอียดในสิ่งที่ต้องการสมบูรณ์ครบถ้วนมากขึ้น

4.2 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

4.2.1 ขั้นเตรียมการ ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลจากหนังสือ เอกสาร สื่อสิ่งพิมพ์และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากแหล่งความรู้ดังนี้

- 1) หอสมุดแห่งชาติ กรุงเทพฯ
- 2) ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร กรุงเทพฯ
- 3) หอสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
- 4) หอสมุดแห่งชาติ จังหวัดนครศรีธรรมราช
- 5) หอศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ จังหวัด

นครศรีธรรมราช

4.3 ขั้นรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากการสังเกตและจากการสัมภาษณ์ โดยผู้วิจัยใช้เทคนิค Snowball Sampling Technique: การเรียนรู้และเข้าถึงชุมชนด้วยการอ้างอิงต่อเนื่องปากต่อปาก ในการเก็บข้อมูล โดยมีขั้นตอนการสังเกตและสัมภาษณ์ดังนี้

4.3.1 การสังเกตแบบมีส่วนร่วม ผู้วิจัยเข้าไปมีส่วนร่วมอยู่ในคณะทักทายทั้งในเวลาแสดงและนอกเวลาแสดง เพื่อสังเกตพฤติกรรมหรือสภาพเหตุการณ์ ความเป็นไปในลักษณะต่างๆ ที่ดำเนินอยู่ในขณะนั้น ตั้งแต่ต้นจนจบ ศึกษาองค์ประกอบ รูปแบบการบรรเลงทักทาย เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการวิจัยต่อไป

4.3.2 การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม ผู้วิจัยเข้าไปกิจกรรมของชุมชนซึ่งมีการแสดงทักทาย เนื่องในงาน ทอดกฐิน งานแห่ناع งานประจำปี แต่ละท้องที่ตามที่หน่วยงานจัดขึ้น รวมถึงงานตามบ้านของประชาชนด้วย ทั้งนี้ผู้วิจัยไม่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการบรรเลงทักทาย เพียงสังเกตอยู่ห่าง ๆ นอกจากสังเกตเกี่ยวกับคณะทักทายแล้ว ยังสังเกตเกี่ยวสภาพทั่วไป เช่น การมีส่วนร่วมของชุมชน สภาพแวดล้อมของชุมชนวิถีชีวิตของคนในชุมชน

4.3.3 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ แบ่งกลุ่มบุคคลผู้ให้ข้อมูลเป็น 3 กลุ่มดังนี้

1) กลุ่มผู้รู้/ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วยนักวิชาการ หัวหน้าคณะทักทายและปราชญ์ชาวบ้าน ผู้วิจัยใช้วิธีเกณฑ์การคัดเลือก โดยการสุ่มแบบเจาะจงหัวหน้าคณะทักทาย จำนวน 11 คณะ และบุคคลที่มีความรู้ทางด้านการบรรเลงดนตรีพื้นเมืองภาคใต้ โดยใช้กระบวนการเก็บข้อมูลแบบสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม แบบสัมภาษณ์แบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ดังนี้

1.1) อาจารย์สุมล ศักดิ์แก้ว อาจารย์ประจำวิชาดนตรีและการแสดงพื้นบ้านภาคใต้ วิทยาลัยนาฏศิลปนครศรีธรรมราช

1.2) นายกระจำจ พุทธรศรี ครูภูมิปัญญาไทยรุ่นที่ 3 สาขากาการแสดง (ดนตรีพื้นบ้าน)

1.3) นายวันพระ สืบสกุลจินดา สมาคมมัคคุเทศก์ จังหวัดนครศรีธรรมราช

1.4) นายสมนึก รักชาติ หัวหน้าคณะสมนึก อำเภอฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช

1.5) นางบุญศรี รุ่งเรืองหัวหน้าคณะ ศ สำราญศิลป์ อำเภอสิชล จังหวัดนครศรีธรรมราช

1.6) หัวหน้าคณะ คณะทุ่งรวงทอง อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

1.7) หัวหน้าคณะพรสวรรค์ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

1.8) หัวหน้าคณะบ้านท่าซัก อำเภอเมือง จังหวัด นครศรีธรรมราช

1.9) หัวหน้าคณะ ศ สำราญศิลป์ อำเภอสิชล จังหวัดนครศรีธรรมราช

1.10) หัวหน้าคณะ อบต.กำโลน อำเภอลานสกา จังหวัด นครศรีธรรมราช

1.11) หัวหน้าคณะลานสกา อำเภอลานสกา จังหวัด นครศรีธรรมราช

1.12) หัวหน้าคณะเทศบาลทอนหงส์ อำเภอพรหมคีรี จังหวัดนครศรีธรรมราช

1.13) หัวหน้าคณะคณะน้องไต่เต้า อำเภอพรหมคีรี จังหวัดนครศรีธรรมราช

1.14) หัวหน้าคณะนกน้อย อำเภอปากพนัง จังหวัด นครศรีธรรมราช

2) กลุ่มผู้ปฏิบัติ ประกอบด้วย คณะทนาย ที่เข้าร่วม ประเพณีลากเรือพระ ประเพณีบุญสารทเดือนสิบ ประเพณีแห่ผ้าพระบของ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 11 คณะ โดยใช้วิธีเกณฑ์การ คัดเลือก การสุ่มแบบเจาะจง และช่างประดิษฐ์ดนตรีพื้นบ้านจังหวัด นครศรีธรรมราช ที่ได้รับการยอมรับในการประดิษฐ์ทนายจำนวน 1 ช่าง โดยใช้กระบวนการเก็บข้อมูลแบบสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม แบบสัมภาษณ์แบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ดังนี้

- นครศรีธรรมราช 2.1) คณะทุ่งรวงทอง อำเภอเมือง จังหวัด
- นครศรีธรรมราช 2.2) คณะพรสวรรค์ อำเภอเมือง จังหวัด
- นครศรีธรรมราช 2.3) คณะบ้านท่าซัก อำเภอเมือง จังหวัด
- นครศรีธรรมราช 2.4) คณะวิมลศรี อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช
- 2.5) คณะสมนึก อำเภอฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช
- นครศรีธรรมราช 2.6) คณะ ศ สำราญศิลป์ อำเภอสิชล จังหวัด
- นครศรีธรรมราช 2.7) คณะ อบต.กำโลน อำเภอลานสกา จังหวัด
- นครศรีธรรมราช 2.8) คณะลานสกา อำเภอลานสกา จังหวัด
- นครศรีธรรมราช 2.9) คณะเทศบาลทอนหงส์ อำเภอพรหมคีรี จังหวัด
- นครศรีธรรมราช 2.10) คณะน้องไต้เติ้ล อำเภอพรหมคีรี จังหวัด
- นครศรีธรรมราช 2.11) คณะนกน้อย อำเภอปากพนัง จังหวัด
- นครศรีธรรมราช 2.12) นายทวี สมพงษ์ ช่างทำเครื่องดนตรี จังหวัด
- นครศรีธรรมราช

3) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วย ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือเข้าร่วมในงานประเพณีสำคัญของจังหวัดนครศรีธรรมราชจำนวน 30 คน

4.4 ขั้นตอนตรวจสอบข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล

4.4.1 การตรวจสอบข้อมูล

การตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล โดยผู้วิจัยให้ชุมชนเจ้าของพื้นที่จำนวน 7 คนและคณะทัбыาวจำนวน 11 คณะ เข้าร่วมสะท้อนเพิ่มเติม ตรวจสอบและแก้ไขข้อมูลให้สมบูรณ์

4.4.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมเอกสาร งานวิจัย แลบบันทึกลงเสียงและภาพจากการสัมภาษณ์ นำมาวิเคราะห์แบบพรรณนาวิเคราะห์ โดยใช้ทฤษฎี บทบาทหน้าที่ มาเป็นกรอบในการอธิบายคือ

1) ประวัติความเป็นมา พัฒนาการและบทบาทหน้าที่ของทัбыาว

2) คุณลักษณะทางดนตรีของทัбыาว

5. สรุปผลการวิจัย

5.1 ประวัติความเป็นมา พัฒนาการ บทบาทหน้าที่สำคัญของทัбыาว

5.1.1 ประวัติความเป็นมา พัฒนาการของทัбыาว

จากการศึกษาข้อมูลจากแหล่งข้อมูล จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้รู้และผู้ปฏิบัติ ทัбыาว ผู้วิจัยวิเคราะห์ประวัติความเป็นมาและพัฒนาการของทัбыาวได้ดังนี้ ทัбыาวมีการสันนิฐานว่า ได้รับอิทธิพลมาจากชาวต่างชาติที่ได้มาทำการค้าขายกับชาวจังหวัดนครศรีธรรมราชแต่โบราณที่

ได้นำเครื่องดนตรีมาบรรเลงด้วย กลองชนิดนี้ได้รับความนิยมที่สนใจของชาวนครศรีธรรมราช จนได้มีการนำรูปแบบของกลองชนิดนี้มาแล้วให้ช่างทำเครื่องดนตรีพื้นเมืองมาออกแบบเพื่อทำเป็นกลองขึ้น แต่เดิมไม่ได้เรียกชื่อว่า ทับยาว เนื่องด้วยลักษณะของกลองชนิดนี้คล้ายทับหนังตะลุง มโนราห์ที่มีอยู่เนื่องด้วยลักษณะของทับยาว มีลักษณะที่ยาวกว่า จึงเรียกกลองชนิดนี้ว่า ทับยาว ทับยาวเป็นเครื่องดนตรีพื้นบ้านที่บรรเลงคู่กับจังหวัดนครศรีธรรมราชและได้รับความนิยมเล่นมาตั้งแต่อดีตทุกหมู่บ้านจะมีวงทับยาว เป็นของตนเองเพื่อบรรเลงเป็นเครื่องดนตรีประกอบ เป็นมหรสพ ซึ่งได้รับความนิยมเป็นอย่างมากในจังหวัดนครศรีธรรมราชจนเกิดการกระตุ้นเพื่อมีการแข่งขันการตีทับยาวขึ้น การบรรเลงทับยาวได้มีช่วงพัฒนาการออกเป็น 3 ช่วงคือ

1) ช่วงแรก ก่อน พ.ศ. 2450 การประสมวงทับยาวยังไม่ตายตัวชาวบ้านนำทับยาวมาบรรเลงประกอบขบวนแห่ในงานประเพณีต่างๆของจังหวัดนครศรีธรรมราชจนทำให้เกิดความสนุกสนานร่าเริง จำนวนทับยาวประมาณ 5 - 6 ลูก นอกจากนั้นก็มีการนำ ฉิ่ง ฉาบ หรือเครื่องดนตรีที่มีอยู่เดิมมาบรรเลงร่วมด้วย

2) ช่วงที่สอง ยุคเปลี่ยนแปลง พ.ศ. 2450 - 2545 การตีทับยาวยังมีการอาศัยโดยการยึดรูปแบบดั้งเดิม ซึ่งใช้วงทับยาวบรรเลงประกอบขบวนแห่งานประเพณี บุญสารทเดือนสิบ แห่ผ้าขึ้นธาตุ แห่เทียนพรรษา แห่กฐินผ้าป่า แห่นาค หรืองานบวชนาค งานแต่งงาน งานเทศน์มหาชาติ เป็นต้น จากการศึกษาพบว่า ช่วงนี้ได้มีการนำ ปี่ ซอด้วง ซออู้มาบรรเลงเพื่อทำทำนองให้วงทับยาวเพื่อเพิ่มความน่าสนใจมากขึ้น

3) ช่วงที่ 3 ช่วงที่สาม ยุคพัฒนา พ.ศ. 2545 - ปัจจุบัน

หลังจากที่ จังหวัดนครศรีธรรมราชได้จัดงานการแข่งขันทัບยาวทุกปี มีการบรรเลงทัບยาวแบบประยุกต์มากขึ้นโดยมีการนำ คีย์บอร์ด กีตาร์เบสไฟฟ้า หรือเครื่องดนตรีสากลอย่างอื่นเพิ่มเข้ามา ด้านกติกาการแข่งขันที่ถูกกำหนดไว้ 2 ส่วนคือ การตีจังหวะทัບยาวธรรมดา และการตีทัບยาวแบบสร้างสรรค์ การแต่งกายใช้ผ้าพื้นเมืองในการแต่งกาย ในด้านการใช้ทำนองเพลงบรรเลงประกอบทัບยาวที่สร้างสรรค์ขึ้นพบว่าใช้เพลงพื้นบ้านทำนองต่างๆ เพลงลูกทุ่ง เพลงไทยเดิม และเพลงสากลผสมผสานอย่างลงตัว ส่วนการรำประกอบทัບยาวค้ยพื้นฐานจากท่วงท่าในยุคเปลี่ยนแปลง มีการเคลื่อนไหวแปรชบวนสอดรับกับจังหวะและทำนอง มื้อตีทัບยาวมีการต่อตัวหลายรูปแบบ มีการคาบทัບเพื่อแสดงความสามารถ มีลีลาท่าทางที่ดึงดูดความสนใจให้กับผู้ชม

ภาพที่ 2 การแสดงความสามารถของผู้แสดง

ที่มา : ภาพถ่ายโดย ภูวนาล ลาตทุ่ง (2564)

5.1.2 บทบาทหน้าที่สำคัญของทัບยาว

สภาพปัจจุบันของทัບยาว ได้มีการกระตุ้นให้เกิดผู้บรรเลงทัບยาว คณะทัບยาวมากขึ้นทั้งในสถานศึกษาของทางภาครัฐและเอกชน มีการส่งเสริมการแข่งขัน กิจกรรมวันสำคัญต่าง ๆ จึงทำให้ทัບยาวเป็นวงดนตรีที่มีบทบาทสำคัญต่อประเพณีสำคัญต่อจังหวัดนครศรีธรรมราชและใกล้เคียงโดยนำทัບยาวบรรเลงนำขบวนในงานสำคัญต่าง ๆ ดังนี้ งานแห่เรือพระ งานแห่เทียนพรรษา งานบุญสารทเดือนสิบ งานทอดกฐิน งานแห่นาค งานแต่งงาน หรืองานเทศกาลต่าง ๆ ของจังหวัดนครศรีธรรมราช เช่น เทศกาลผลไม้ประจำปี งานของดีเมืองนคร งานกินมั่งคุดหวาน เป็นต้น

5.2 คุณลักษณะทางดนตรีของทัບยาว

5.2.1 ลักษณะทางกายภาพของทัບยาว

ทัບยาวเป็นเครื่องดนตรีของชาวภาคใต้ที่ได้มีลักษณะเฉพาะตัว ตัวกลองทำด้วยไม้จริงนิยมใช้ไม้ขนุนเนื่องจากมีน้ำหนักเบา ตัวไม้มีความยาวประมาณ 16 - 17 นิ้ว หน้ากลองกว้างประมาณ 6 - 12 นิ้ว ก้นกลองกว้างประมาณ 3 - 4 นิ้ว ขยายออกเหมือนถั่วแฉั่ว เพื่อใช้ในการตั้งพื้นได้ ขึ้นหนังหน้าเดียวด้วยหนังวัวหรือหนังแพะ เหนือบริเวณขึ้นมามีร่องสำหรับฝังขดลวดขนาดใหญ่ไว้เป็นที่รับและร้อยเชือกหนังที่ดึงหน้ากลองให้ตึงลมมา ลักษณะการตีทัບยาวคล้ายการตีกลองยาวเชื่อกันว่าการนำทัບยาวมาแข่งขันกับกลองยาว ความดังจะแตกต่างกันอย่างมาก ใช้กลองยาว 10 ใบ เท้ากับใช้ทัບยาว 3 - 4 ลูก ทัບยาวมีสองกลุ่มเสียงคือเสียงเอกและเสียงทุ้ม เสียงเอก คือ ทัບยาวใบที่มีเสียงสูง เป็นลูกต้นในการเปลี่ยนทำนองเพลงและ

เสียงทุ้ม คือ ทับยาวใบที่มีเสียงต่ำ เป็นลูกทับยาวที่ทำให้เกิดเสียงกังวาน
เสียงของทับยาวนิยมบรรเลงกัน 2 เสียง ได้แก่ เสียงฉับและเสียงครึม

5.2.2 กระบวนการผลิตทับยาว มีกระบวนการผลิตทับยาวดังนี้

- 1) การเลือกไม้ทำหุ่นทับยาว
- 2) วัดขนาดไม้
- 3) การถากไม้
- 4) การกลึงหุ่นทับยาวด้วยแท่นกลึง
- 5) การกลึงหุ่นทับยาวด้วยแท่นกลึงและเจาะรูทับยาว
- 6) การพอกดินสอพองและตากแดด
- 7) การทาสีและเคลือบน้ำยาปลวก
- 8) การขึ้นหนังหน้ากลองนำหนังวัว
- 9) การแต่งเสียง
- 10) การประดับตกแต่งทับยาว

5.2.3 วิธีการตีทับยาว ประกอบไปด้วยการตีด้วยท่อนังและทำยืน
การยืนตีและนั่งตีนั้นมียุทธวิธีและกระบวนการที่แตกต่างกันออกไปโดยมีทั้ง
ทำนั่งตีและทำยืนตี

ภาพที่ 3 ทำนั่งตีทับยาว

ที่มา : ภาพถ่ายโดย ภูวนาถ ลาตพุง (2564)

ภาพที่ 4 ทำยืนตีทับยาว

ที่มา : ภาพถ่ายโดย ภูวนาถ ลาตพุง (2564)

5.3.4 ระบบเสียงของทับยาว

ระบบเสียงของทับยาว การตีทับยาวนั้นมีวิธีการตีดังต่อไปนี้ การตีเสียงฉับ มีลักษณะการตีคือ การวางนิ้วทั้งห้านิ้วราบแล้วตีไปลงตรงกลางของหน้าทับและการตีเสียงครีมี มีลักษณะการตีคือ การใช้สันมือตีลงตรงกลางของหน้ากลองก็จะได้เสียงครีมี

5.3.5 โครงสร้างการบรรเลงทับยาว

การบรรเลงทับยาวนั้นมีกระบวนการบรรเลงโดยแบ่งลักษณะการบรรเลงทับยาวออกเป็น 3 รูปแบบ ได้แก่ 1. การบรรเลงทับยาวเดินขบวน 2. การบรรเลงทับยาวในการประโคม 3. การบรรเลงทับยาวเพื่อการแข่งขัน การบรรเลงทั้ง 3 ลักษณะการบรรเลงที่คล้ายคลึงกันโดยมีกระบวนการบรรเลงดังต่อไปนี้

- 1) การโหมโรงไหว้ครู
- 2) เพลงทับ
- 3) เพลงตามความเหมาะสมของงาน
- 4) บากลงจบ

5.3.6 วิธีการประดิษฐ์ทับยาว

ผู้วิจัยได้ศึกษากรรมวิธีการประดิษฐ์ทับยาวของนายทวี สมพงศ์ ซึ่งเป็นช่างที่มีความเป็นเอกลักษณ์ที่เฉพาะและเป็นที่ยอมรับของชาวจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรูปแบบการประดิษฐ์ทับยาวของนายทวี สมพงศ์มีขั้นตอนและกระบวนการประดิษฐ์ดังนี้

1) ขั้นตอนเตรียมอุปกรณ์ ประกอบด้วย

1.1) เชะแลงขนาดต่าง ๆ ขนาดความยาว 16 - 50 นิ้ว ขนาดความกว้าง 1 - 4 เซนติเมตรใช้ในการเจาะเนื้อไม้ด้านในและแฉะเนื้อไม้ด้านนอกขณะกำลังกลึงทักยาวให้ได้รูปร่างตามลักษณะของทักยาว

1.2) แท่นกลึง เป็นเครื่องมือที่ใช้สำหรับขัดแต่งทักยาวให้ได้รูปร่าง และรูปทรงตามที่ต้องการ

1.3) ค้อนและสิ่ว ใช้สำหรับบากร่องคอทักยาวเพื่อร้อยเชือกดึงหน้าทักยาวมาที่ปลอกคอทักยาวโดยสิ่วที่ใช้มีขนาด 6 ฟัน

1.4) เชือกใยสังเคราะห์ (เชือกไนลอน) ใช้ร้อยเพื่อดึงหน้าทักยาว

1.5) สีทาไม้เพื่อให้ทักยาวมีความสวยงามตามที่ผู้สั่งซื้อต้องการ ประกอบด้วยสีแดง สีดำ สีเหลือง สีนํ้าตาล

1.6) น้ำมันทาไม้ เป็นน้ำมันสำหรับทาไม้เพื่อป้องกันปลวกมอดกินเนื้อไม้ไม่ให้เสียหาย หรือผู้พึงให้ทาหลังจากสีด้านนอกเสร็จแล้ว

1.7) ทินเนอร์ เป็นส่วนประกอบที่นำมาใช้ทาทักสีบนตัวทักยาว (ทัก) ให้มีความมันแวว

2) ขั้นตอนการประดิษฐ์ทักยาวประกอบด้วยขั้นตอนดังต่อไปนี้

1.1) การเลือกไม้ทำหุ่นทักยาว

1.2) วัดขนาดไม้

1.3) การถากไม้

1.4) การกลึงหุ่นทักยาวด้วยแท่นกลึง

- 1.5) การกลึงหุ่นทับยาวด้วยแท่นกลึงและเจาะรูทับยาว
- 1.6) การพอกดินสอพองและตากแดด
- 1.7) การทาสีและเคลือบน้ำยาปลวก
- 1.8) การขึ้นหนังหน้ากลอง
- 1.9) การแต่งเสียง
- 1.10) การประดับตกแต่งทับยาว

ภาพที่ 5 การวัดรอบอกทับยาวและใช้สิ่วบากร่องคอทับยาวสำหรับร้อยเชือก
เพื่อดึงหนังหน้าทับยาว

ที่มา : ภาพถ่ายโดย ภูวนาถ ลาดทุ่ง (2564)

ภาพที่ 6 ทับยาวที่ตกแต่งเสร็จเรียบร้อยแล้วและยังไม่ได้ตกแต่ง

ที่มา : ภาพถ่ายโดย ภูวนาถ ลาดทุ่ง (2564)

6. อภิปรายผล

ท้ายวนันได้เข้ามาบิบทบาสำคัญต่อจังหวดนครศรีธรรมราชและจังหวดไกล้เคียงเป็นอย่งมากมีการบรเลงมาตั่งแต่โบราณจากรุ่นสู่รุ่นจนกระทั่งมีการแข่งขันทบยว การนำทบยวเป็นเครื่องดนตรีบรเลงประคิมนงานสำคัญต่าง ๆ ของจังหวดนครศรีธรรมราชพัฒนาการของทบยวและการละเล่นทบยวของจังหวดนครศรีธรรมราชเกิดมาในสมัยใดไม่ปรากฏ แต่คงมีมาคู่กันกับชุมชนอื่น ๆ อันคู่กันกับการตั่งถิ่นฐาน ทบทบยวเป็นที่นิยมเล่นมาตั่งแต่อดีตทุกหมู่บ้านจะมีวงทบยว เป็นของตนเองเพื่อบรเลงเป็นเครื่องดนตรีประคิมน เป็นมหรสพซึ่งได้รับความนิยมเป็นอย่างมากในจังหวดนครศรีธรรมราชทั้งในประเพณีที่สำคัญเช่น งานแห่เรือพระวันและเวลาในการจัดนั้นจะเป็นช่วงเวลาระหว่างแรม 8 ค่ำ ถึงแรม 10 ค่ำ เดือน 11 ลากัน 3 วันงานแห่เทียนพรรษากำหนดจัดงานขึ้นในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 8 และแรม 1 ค่ำ เดือน 8 หรือวันอาสาฬหบูชาและวันเข้าพรรษางานบุญสารทเดือนสิบเป็นงานบุญประเพณีของคนภาคใต้โดยมีจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อเป็นการอุทิศส่วนกุศล ให้แก่ดวงวิญญาณของบรรพชนและญาติที่ล่วงลับ จะมีขึ้นในวันแรม 1 ค่ำ ถึงแรม 15 ค่ำ เดือนสิบของทุกปี งานทอดกฐินในแต่ละปีกำหนดให้มีการจัดทอดกฐินขึ้นภายใน 1 เดือน หลังประเพณีออกพรรษา เทศกาลผลไม้ประจำปี (งานชาวสวน) อำเภอรพทศิรีโดยกำหนดจัดงานในช่วงเดือนสิงหาคมของทุกปี เทศกาลมั่งคุดหวานของดีลานสการ่วมกันจัดขึ้นทั้งนี้เพื่อเผยแพร่ความรู้ เพิ่มทักษะผลิตผลทางการเกษตร ส่งเสริมการท่องเที่ยว และรักษาไว้ซึ่งขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรมอันดีงามของอำเภอลานสกา โดยกำหนดจัดงานในระหว่างวันที่ 17 - 26 สิงหาคม ของทุกปี

7. ข้อเสนอแนะและนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

7.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

7.1.1 ชุมชนควรให้ความสำคัญกับการเล่นทับบายและส่งเสริมให้มีการอนุรักษ์วัฒนธรรมนี้ไว้

7.1.2 สถานศึกษาควรส่งเสริมให้นำทับบายจัดเป็นหลักสูตรท้องถิ่นของสถานศึกษาและเป็นกิจกรรมปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม

7.1.3 ควรมีการส่งเสริมจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน เพื่อเป็นเอกลักษณ์และเป็นวัฒนธรรมประจำถิ่น

7.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

7.2.1 ควรมีการเปรียบเทียบการเล่นทับบาย (กลองยาว) ของแต่ละภูมิภาคของไทย

7.2.2 ควรศึกษาวิธีการสร้างสรรค์รูปแบบและวิธีการบรรเลงของแต่ละคณะ

7.2.3 ควรศึกษาวิธีการบรรเลง รูปแบบวง ของจังหวัดใกล้เคียง

7.2.4 ควรศึกษาพิธีกรรมไหว้ครูที่เกิดขึ้นกับทับบาย

8. คำประกาศเกียรติคุณ

ทางผู้แต่งในนามนักศึกษาสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
ต้องขอขอบพระคุณหัวหน้าคณะทับบาย หัวหน้าส่วนราชการที่ให้ความ
เมตตาในการให้ความรู้เรื่องทับบายด้วยความยินดีเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบ
ขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

9. เอกสารอ้างอิง

- ช่อเพชร สุขอนันต์ และคณะ. (2548). *กรรมวิธีการประดิษฐ์ปิด กรณีศึกษา นายอ้น โอชติณ*. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ณัชชา พันธุ์เจริญ. (2553). *ศัพท์ดนตรีปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์เกศกระรัต.
- ถาวรดา จันทนะสุด. (2537). *ดนตรีพื้นเมืองภาคใต้*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
- ประชิด สกุนะพัฒน์. (2551). *มรดกทางวัฒนธรรมภาคใต้*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แสงดาว จำกัด.
- ประเทือง คล้ายสุบรรณ. (2531). *วัฒนธรรมพื้นบ้าน*. กรุงเทพฯ: สุทธิสารการพิมพ์.
- แปลก สนธิรักษ์. (2523). *พิธีกรรมและประเพณี*. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ลำไย ไชยสาลี. (2542). *การศึกษาเครื่องดนตรีพื้นบ้านภาคใต้*. สงขลา: มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- สำนักงานจังหวัดนครศรีธรรมราช. (ม.ป.ป). *นครศรีธรรมราช*. นครศรีธรรมราช: สำนักงานจังหวัดนครศรีธรรมราช
- สุภางค์ จันทวานิช. (2555). *ทฤษฎีสังคมวิทยา*. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- อุดม หนูทอง. (2542). *สารานุกรมไทยภาคใต้เล่มที่ 1*. กรุงเทพฯ: อมรินทร์การพิมพ์.
- อุดม หนูทอง. (2531). *ดนตรีและการเล่นพื้นบ้านภาคใต้*. สงขลา: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒสงขลา.